

Hva betyr de ulike nøkkeltallene?

For å gi et korrekt bilde av selskapets økonomi, må nøkkeltall basere seg på reell verdi av eiendeler og gjeld. Tallene som kommer frem i offisielle årsregnskap kan avvike fra de reelle eller bedriftsøkonomiske verdiberegningene. Med bakgrunn i dette oppfordrer vi til årvåkenhet i forhold til skjevheter og avvik i regnskapet.

Nøkkeltallene er delt inn i fire kategorier, som i nøkkeltallsrapporten: inntjening, soliditet, likviditet og effektivitet. Under følger en forklaring til hvert nøkkeltall med formel.

INNTJENING

Resultatgrad

Resultatgraden er et mål på hvor stort driftsresultatet er i forhold til omsetningen.

Formel: (Driftsresultat / Totalinntekt) x 100

Overskuddsprosent

Overskuddsprosenten er et mål for hvor stort resultatet før skatt er i prosent av driftsinntektene (omsetningen). Inntjening på over 10 % anses som god inntjening. I enkelte kapitalintensive bransjer kan dette være for lite. Er overskuddsprosenten negativ, innebærer dette at selskapet går med underskudd.

Formel: Ordinært resultat før skattekostnad x 100 / Totalinntekt

Rentedekningsgrad

Rentedekningsgraden viser i hvor stor grad resultatet (før rentekostnader) kan dekke rentekostnadene. Her bør absolutte minimum være 100 % dekning som gir et 0-resultat før skatt. For å ha en buffer bør nivået være på minimum 300 %.

Formel: (Ordinært resultat før skattekostnad + Rentekostnader) x 100 / Rentekostnader

Totalrentabilitet

Totalrentabiliteten måler bedriftens avkastning (rentabilitet) på den kapital som er bundet i bedriften. Tommelfingerregel er at totalrentabiliteten bør ligge over alminnelig utlånsrentenivå.

Formel: (Ordinært resultat før skattekostnad + Finanskostnader) x 100 / Gjennomsnittlig totalkapital

Egenkapitalrentabilitet

Egenkapitalrentabiliteten viser hvilken avkastning eierne får på egenkapitalen (risikovillig kapital). Isolert kan dette nøkkeltallet gi et misvisende bilde fordi bedrifter som har tapt deler av aksjekapitalen kan med et svært beskjedent overskudd komme ut med en høy egenkapitalrentabilitet.

Formel: (Ordinært resultat før skattekostnad – Skatter) x 100 / Gjennomsnittlig egenkapital

SOLIDITET

Egenkapitalandel

Egenkapitalandelen er et mål for hvor mye egenkapital det er i bedriften i forhold til totalkapitalen, som er selskapets balansesum (sum gjeld og egenkapital). Dersom egenkapitalandelen er negativ, innebærer dette at hele aksjekapitalen er tapt.

Formel: $\text{Egenkapital} \times 100 / \text{Totalkapital}$

Tapsbuffer

Tapsbufferen er et mål for hvor mye egenkapital bedriften har i forhold til omsetningen (driftsinntektene). Forutsetter vi at driftsinntektene for neste år blir lik fjorårets, viser tapsbufferen hvor mange prosent av driftsinntektene bedriften kan tape før egenkapitalen er tapt. En tapsbuffer på 5 % innebærer at selskapet, med like stor omsetning til neste år, kan ha et underskudd på 5 % før hele egenkapitalen er tapt. Negativ tapsbuffer viser at egenkapitalen er negativ. Tapsbuffer på over 10 % anses som god soliditet.

Formel: $\text{Egenkapital} \times 100 / \text{Totalinntekt}$

Langsiktig lagerfinansiering

Nøkkeltallet sier noe om hvor stor del av varelageret som er langsiktig finansiert. Det er en fordel at i hvert fall det faste minimumsnivået på varelageret er langsiktig finansiert.

Formel: $(\text{Omløpsmidler} - \text{Kortsiktig gjeld}) \times 100 / \text{Varelager}$

Fremmedkapitalkostnad

Fremmedkapitalkostnaden viser hva bedriften betaler i kapitalkostnad for den innlånte kapitalen, dvs. både den kortsiktige og langsiktige gjelden. Ta utgangspunkt i utlånsrentenivået, men vær oppmerksom på forholdet mellom kortsiktig og langsiktig gjeld da den kortsiktige gjelden stort sett innebærer rentefri finansiering for bedriften (for eksempel leverandørgjeld).

Formel: $\text{Finanskostnader} \times 100 / \text{Gjennomsnittlig fremmedkapital}$

Gjeldsgrad

Gjeldsgraden viser hvor stor gjelden er i forhold til egenkapitalen. En gjeldsgrad på 1 vil si at bedriften har like stor gjeld som egenkapital. Man kan si at jo mindre dette forholdstallet er, jo mer solid er bedriften. Gjeldsgraden bør være under 5.

Formel: $\text{Gjeldsgrad} = \text{Sum gjeld} / \text{Sum egenkapital}$

LIKVIDITET

Likviditetsgrad 1

Likviditetsgrad 1 måler forholdet mellom omløpsmidler (betalingsmidler) og kortsiktig gjeld (kortsiktige betalingsforpliktelser). Likviditetsgraden bør være over 1,3 for å kunne betegnes som tilfredsstillende.

Formel: $\text{Omløpsmidler} / \text{Kortsiktig gjeld}$

Likviditetsgrad 2

I Likviditetsgrad 2 er varelageret, som regnes som det minst likvide omløpsmidlet, trukket fra i beregningen. Likviditetsgrad 2 bør overstige 1,0 for å få betegnelsen tilfredsstillende.

Formel: (Omløpsmidler – Varelager) / Kortsiktig gjeld

Likviditetsgrad 3

Likviditetsgrad 3 forteller noe om forholdet mellom de mest likvide midlene og kortsiktig gjeld. De mest likvide omløpsmidlene er bankinnskudd, kontanter og lignende. Likviditetsgrad 3 bør være større enn 0,33.

Formel: Bankinnskudd, kontanter o.l. / Kortsiktig gjeld

Likvider i prosent av salg

Likvider i prosent av salg er et mål for hvor mye bedriftens mest likvide midler utgjør i prosent av årlige driftsinntekter. Det er vanskelig å gi noen tommelfingerregel, men over 5 % må sies å være tilfredsstillende.

Formel: Bankinnskudd, kontanter o.l. / Totalinntekt

Arbeidskapital

Arbeidskapitalen er et mål på hvor mye større omløpsmidlene er enn den kortsiktige gjelden. Arbeidskapitalen bør være positiv. Stor arbeidskapital betyr store likvide beholdninger, mens liten (eller negativ) arbeidskapital betyr liten (eller ingen) beholdning av likvide midler.

Formel: Omløpsmidler - Kortsiktig gjeld

EFFEKTIVITET

Gjennomsnittlig lagertid (dager)

Gjennomsnittlig lagertid viser hvor mange dager varene ligger på lager i gjennomsnitt. Jo kortere lagertid, desto raskere er omløpshastigheten på varelageret. Høy omløpshastighet er positivt for likviditeten i selskapet.

Formel: Gjennomsnittlig varelager x 365 dager / Varekostnad

Gjennomsnittlig kredittid for debitorer (dager)

Gjennomsnittlig kredittid for debitorer måler i gjennomsnitt hvor lang tid det tar fra kunden faktureres til kunden betaler. Jo kortere kredittid, desto raskere vil pengene sirkulere, noe som styrker bedriftens likviditet. Hva som er akseptabel kredittid er vanskelig å si på et generelt grunnlag da dette vil variere fra bransje til bransje.

Formel: (Gjennomsnittlig kundefordringer x 365 dager) / Totalinntekt x 1,25

Gjennomsnittlig kredittid for leverandører (dager)

Gjennomsnittlig kredittid for leverandører viser hvor lang kredittid bedriften faktisk har til sine leverandører. Et klart faretegn er dersom kredittiden er lengre enn det man kan forvente at

bedriften har fått innvilget kreditt. Dette innebærer at bedriften ikke betaler sine leverandører til avtalt forfallstid.

Formel: (Gjennomsnittlig leverandørgjeld x 365 dager) / Varekjøp x 1,25

Debitorgrad

Debitorgraden viser hvor stor andel av en måneds omsetning som er utestående. For et selskap som normalt sett selger på kreditt bør forholdstallet være i intervallet 1,2 - 1,4. Er debitorgraden større enn 1,4 kan dette tyde på at kunderskontoen består av en større andel fordringer som er forfalt med mer enn 30 dager. Jo høyere debitorgrad, desto større sannsynlighet for potensielle tap i fordringsmassen.

Formel: (Kundefordringer x 12) / Totalinntekt

Kreditorgrad

Kreditorgraden viser hvor stor andel av en måneds omsetning som er bundet i leverandørgjeld. For et selskap som normalt kjøper inn på kreditt bør forholdstallet være i intervallet 0,8 - 1,0. Er kreditorgraden større enn 1,0 kan dette tyde på at leverandørkontoen består av en større andel fakturaer som er forfalt med mer enn 30 dager. Jo høyere kreditorgrad, desto større sannsynlighet for å pådra seg betalingsanmerkninger og bli belastet forsinkelsesrenter.

Formel: (Leverandørgjeld x 12) / Totalinntekt